

EDITORIAL

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity (U5-6) vychází v samostatné pedagogické řadě počtvrté. V úvodu jeho posledního dvojčísla jsme avizovali náš záměr představovat v tomto periodiku šíři odborných zájmů lidí úzce pracovně nebo studijně spjatých s Ústavem pedagogických věd FF MU. Současně jsme však naznačili, že pro budoucnost nemáme v plánu uzavírat se zařazování příspěvků i od autorů zvenčí, přispěje-li to k posílení hlavního tématu sborníku. Skladba právě vycházejícího sborníku tomu již odpovídá: je autorsky velmi různorodá, má své obsahové jádro, ale i jinak zaměřené příspěvky.

Sborník je tak poprvé rozdělen na monotematický blok věnovaný tentokrát pedagogickému managementu (k němu se přimyká i zpráva z kongresu o efektivitě a zdokonalování práce škol), dále na část představující jinak tematicky orientované práce členů Ústavu pedagogických věd, část věnovanou nejlepším studentským pracím, a konečně část sestávající z medailonů.

Autory příspěvků v první a nejrozsáhlejší části sborníku spojuje zastřešující téma pedagogického managementu. Volba tématu odráží zvláštní pozornost, kterou mu na Ústavu pedagogických věd věnujeme v pedagogické i výzkumné práci (mj. realizované specializační studium Školského managementu a úspěšné grantové projekty). Koneckonců, jde o téma silně potřebné pro dnešní české školství – i tolik diskutovaný Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (tzv. Bílá kniha) jasně dokládá, že oblast pedagogického managementu na všech úrovních vzdělávacího systému hraje v rozvoji škol strategickou roli. A protože celá tato oblast je podstatně déle a intenzivněji v centru zájmu v řadě jiných zemí než u nás, rozhodli jsme se oslovit také některé ze zahraničních kolegů.

David Frost (univerzita v anglické Cambridge) přispěl statí o učiteli jako podstatném elementu řízeného zdokonalování školy, Steinum Helga Larussdóttir (univerzita v Reykjavíku, Island) pojednává o sebehodnocení škol založeném na komparaci situace na Islandu a ve Velké Británii, Joachim Keppelmüller (Pedagogický institut v rakouském Linci) se zaměřil v obecnější podobě na rozvoj školy z rakouské perspektivy. Ernst Marx (emeritní profesor amsterdamské univerzity) spolu s Milanem Polem pak předkládají část své společné práce zaměřené na řízení projektové práce v autonomní škole. Celý blok doplňuje pojednání Kateřiny Emmerové, členky ústavu, o roli žen ve školním managementu.

Sborník ovšem nemá čistě monografický charakter. Rozhodně se nechceme vzdát možnosti takto alespoň zčásti představovat výsledky práce těch členů

ústavu, kteří se orientují na jiná témata. V druhé části je tedy zařazena práce Petra Novotného o problematice sociální opory poskytované sociální skupinou jedinci v adolescentním věku, Lenky Hlouškové, která se dlouhodoběji zabývá otázkami současné i historické didaktiky a jedním z výstupů jejího zájmu je příspěvek o obsahové analýze učebnice jako didaktického a historického textu, a konečně Jiřího Zounka o Otokaru Chlupovi jako zakladateli Pedagogického semináře na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Také tento příspěvek je výsledkem širšího zájmu autora o historická témata v pedagogice.

Třetí oddíl sborníku tvoří práce studentské. Jsme si vědomi významu, který musí skutečně akademické univerzitní pracoviště přikládat nejen kvalitní práci pedagogické, ale také teoretickému a metodologickému rozvoji oboru. Dáváme tedy nahlédnout do způsobu pěstování oboru skrze práce jeho doktorandů či absolventů magisterského studia, v nichž se, jak věříme, do jisté míry promítá obojí. Těší nás, že některé z nejlepších prací vzniklých na Ústavu pedagogických věd v poslední době můžeme ve sborníku představit.

Nejprve své výzkumné záměry a první výsledky svého bádání přibližují čerstvé studentky doktorského studia. Eva Václavíková píše o pedagogické autonomii učitele, Zuzana Kunzová o vzdělávání imigrantů jako aktuálním tématu pro současnou teorii a praxi a Kateřina Lepková se zamýšlí nad možnostmi a typy výzkumu základů pedagogiky. Stručné shrnutí nejdůležitějších výsledků ze svých diplomových prací potom prezentují dvě absolventky oboru pedagogika: Anna Adamcová si zvolila téma mediální výchovy a Petra Vlková zase téma předškolní výchovy.

Zpráva z kongresu o efektivitě škol a zdokonalování jejich práce mimo jiné dokládá, že příspěvky z prvního bloku tohoto sborníku v mnohém ohledu reflektují současné tendence v oblasti pedagogického managementu.

Poslední část sborníku tvoří medailony prof. Vladimíra Jůvy a prof. Lili Monátové, kteří nedávno oslavili svá významná životní výročí. Oba stáli u zrodu katedry pedagogiky na Filozofické fakultě, předchůdkyně současného Ústavu pedagogických věd. Jsme rádi, že můžeme v tomto sborníku připomenout jak práci starších kolegů, kteří rozvíjeli pracoviště a přispívali oboru po desetiletí, tak představit i počiny kolegů mladších, kteří se snaží Ústav pedagogických věd FF MU a obor pedagogiky rozvíjet v současnosti.

Milada Rabušicová, Milan Pol,
výkonná redaktorka sborníkuvedoucí Ústavu pedagogických věd FF MU